

sament interpretades no serà nou; molt ben compreses pels directors senyors Fernández Arbós i Millet, com bellament executades per l'orquestra en massa. En els corals del *Requiem* l'Orfeó acredità son estil i es prodigà en afiligranar la intensitat vocal en bellíssimes gradacions. Com en la passada audició, foren celebrats les senyorettes Andrea Fornells i Eugenia Dachs i els senyors Vicents Gallofré i Narcís Serra.

Satisfets poden estar els musics madrilenys del resultat de la seva visita, puix malgrat els temps que travessem, tots els concerts es vegeren concorregudíssims i aplaudits amb entusiasme, digne de la labor realitzada per l'Orquestra Simfònica de Madrid.

S.

“XENIUS FENÓMENO”

Judicat per «*Mercur de France*»

Fins ara era sols a casa nostra on uns quants rapatanis (en Matheu des de *Hustració Catalana*, el canonge Collell des de *Gazeta Vigatana*, en Girbal Jaume des de *¡Cu-Cut!* i *pare usted de contar*) s'havien rebel·lat contra l'illustre fenomen de *La Veu de Catalunya*, amb menjadora doble o triple, amb càrrec als cabals provincials, qui respon al nom de *Xenius*.

Ara ja és a l'estranger on han clissat al nostre sibilí monstre de l'intel·ligència. I de quin manera l'han clissat. Es allò:

*Las torres que desprecio al aire fueron,
a su gran pesadumbre se rindieron.*

Ara és Mr. Marcel Robin qui, en la notabilíssima revista *Mercur de France* (1.er de maig d'enguany), fa una saborosíssima semblança de l'home de la *superbia intolerable*, el gran auto-bombista de *La Ben Plantada*.

Oiu, oiu a Mr. Marcel Robin:

«En *Xenius*, intèrprete traductor de la casa i director especial de la teneduria de llibres en el rengle de les novitats estrangeres..., dirigeix la importació de les primeres materies, i ho sab fer d'una manera admirable. Fins a l'agost de 1914, data de la declaració de la guerra, i des del janer de 1906, data de la seva entrada en els Magatzems Generals del Catalanisme, es quasi exclusivament de França, i potser una mica d'Italia (d'Annunzio, Benedetto Croce), que ha importat uns 2.340 articles, inventariats amb el nom de *gloses* en altres tants números de *La Veu de Catalunya*. Tanta activitat li ha valgut, amb tot i esser tant jove, además de diversos càrrecs oficials, entre ells el de secretari de la Secció de Ciències en el Seminari de Cultura (1), la més indiscutible autoritat sobre una ben comptada dotzena de deixebles de la seva edat. Dotat, además, d'un eclecticisme fins ara únic, curios de tot i omniscient, encara que amant de dir-se *L'amic dels límits*; tant aviat filòsof com dandy, apte a flirtejar amb les tradicions de disciplina catòlica o clàssica tant com amb totes les anarquies; sapiguent compondre una reverència a en Clemenceau, al qual trasmetrà «totes ses simpaties ideològiques i totes ses preferencies d'art» (!) no més amb el propòsit de distreure el seu públic sobre algunes manlleutes fetes a Maurras; platònic que ha trobat la única teoria científica del cubisme; pare de concili tronat en els congressos d'educació moral i mestre de ball; és gracies a aquest complex personatge com han pogut arribar fins a Barcelona les «corrents innovadores».

«Un neutre incipient, en aquell temps, sols podia acusar-lo de son *parti-pris* massa evident per les importacions franceses.

«Efectivament, el Pensador Oficial sols pensava davant del pensament francès en funcions, i fins el seu català es ressentia estranyament d'una pràctica perseverant de la nostra llengua. L'Anglaterra (comerç i feudalisme), no l'interessava; de Rússia, on la casa mai l'havia pensionat (potser perquè no hi ha congrés d'educació moral, com a la Haya, ni Jocs Florals, com a Tolosa i Barcelona), de Rússia no'n savia res. En quant a l'Alemanya la coneixia més, perquè hi havia anat en missió; més el seu únic bagatge que va portar d'aquella terra on, segons ell, sols hi floreixen el més feixuc romanticisme i el més ridícul científisme, és a dir, una barbarie irremediable, consistia en vuit grans carpetes de botànica i 77 o 78 *gloses* de la més cruel impertinència en que l'Alemanya en bloc hi era insultada en son art i en sa cuina, en sos cuarters i en ses universitats, en ses actrius de concert i en ses filles de bona casa. Lo meteix que un Boecklin qualsevol o un indigest Haeckel, no admetia un Wagner passat de moda que més tard devia enterrar en son Calendari Platònic a la «Columna dels condemnats». Ah! La França tenia un valent defensor en la persona d'aqueix efebe, vingut a casa nostra feia pocs anys, a demanar a Mr. Emile Boutroux, amb l'ensenyança de la Filosofia, la lliçó més alta d'una vida digna i d'un caràcter noble; a Mr. Marcel Boulanger un curs abreujat de dandysme, i a algunes parisenses, ai!, l'art inimitable d'una ironia lleugera, incisiva, alada.

«De tant en tant el Pensador, desdenyant-se d'escriure en franco-català, anava pel seu compte. Les *gloses* deixaven d'esser vanes puntades sobre la darrera temporada russa a París, l'última moda de Paquin, l'últim curs de M. Bergson; el snob traientse els caminadors d'André Gide o Pierre Mille, se sentia novament filòsof. Desgraciadament *com més original era es feia més inintel·ligible*. No hi ha dubte de que la mar llatina ha dotat l'esperit dels compatriotes del fundador de l'«Escola Mediterrània» d'un do tant abundós de claretat que poden aclarir fins les coses que'n sien més desproveïdes. En canvi, jo, pobre de mi!, sempre m'he sentit incapaç d'iniciar a qualsevol francès en les belleses insondables del noucentisme, de la «Filosofia del home qui treballa i que juga», de Teresa, la Ben-Plantada, novela per la qual el cel espiritual català s'ajunta amb l'Olimp grec, una mica retocat per les circumstancies; de la «Teoria general psicològica del Treball humà», on per primera vegada es formulen dues ciències noves: l'Espudística (del grec *spoudé*, esforç intens i reflexiu) i l'Espudotecnia, o «Tècnica de les tècniques», que'n deriva. Aquestes diverses troballes estan exposades llargament entre les 2.340 *gloses* quotidianes de *La Veu*, puix no és la més petita originalitat de la filosofia noucentista l'haver nascut y trobat tot seguit la més dolça de les morts en un diari de gran circulació com és *La Veu*, en comptes de dirigir-se pesadament als escassos fidels d'obscures revistes especials.»

Segueix, segueix encara, *Mercur de France*. Segueix parlant de les «gloses» del gran saltimbanquis-intel·lectual sobre la guerra..., aquesta guerra qual denominació de *civil* (!) ha inventat el *tiburó* en cap, el *tiburó* a tres *carrillos* del regionalisme.

Pots, llegidor, cercar el número del *Mercur* i delectar-te.

Per a nosaltres, amb una mostreta ja n'hi ha prou.

¡*Ya se sabe en Belchite!*

¡*Adiós, Humanidad!*

ESTISORES

Crònica de teatres

La temporada Morano

Dissabte passat es va despedir la companyia den Morano, que ha actuat al Romea en una temporada curta i aprofitada.

Des de la darrera vegada que'n parlarem en aquestes cròniques va donar en Morano tres estrenes de certa importància: *El collar de Estrellas*, den Benavente; *La espuma del champagne*, den Linares Rivas, i *La tizona*, dels senyors López Alarcón y Goy de Silva.

No cal parlar en detall d'aquestes tres obres.

Ara és massa tard, i no són aquestes cròniques lloc a propòsit per a emetre judicis que la premsa diària pot proporcionar amb més interès d'actualitat.

A part de que's tracta d'obres en certa part ja conegudes del públic en el seu alcanç, perquè han sigut estrenades abans en altres capitals, i además, publicades.

Aquestes tres obres són un dels elements que han ajudat a la característica de la temporada de que parlem.

Ha estat una temporada de bon aculliment per part del públic, i per tant, de bons resultats econòmics.

Efectes que no hauria aconseguit una empresa que s'havés quedat el teatre donant-hi representacions en català, i que, passat dels primers dies, tampoc ha aconseguit la de Novitats amb la magnífica presentació de *Plastic-Films*.

La hipotètica empresa de teatre català, comptant només amb els elements de mitjana valua que hi ha disponibles, hauria fet una temporada deu vegades millor a la den Morano en tots els ordres.

La de Novitats, a part del bon gust i de la riquesa de la presentació, ha donat al públic un d'aquells espectacles plaents en que tot-hom excusa el seu allunyament del teatre elevat.

Aquests autors catalans notabilíssims, als quals una crítica inflexible sotmet a fallos injustos, no s'haurien atrevit a donar cap obra com aquelles tres.

Potser s'haurien equivocat en l'empresa d'una volada més portentosa, i haurien fet una cosa pitjor.

Però no haurien caigut en aquest teatre inconsistent i mancat de fe i de vida que distingeix la majoria de les produccions castellanes d'avui.

LITINOIDES SERRA

Primera sal litínica fabricada a Espanya per a l'obtenció de **RIQUIBIMA AIGUA DE TAULA**. Exigiu sempre el nom **Litinoides Serra** sobre fons blau i tindreu la garantia de que la bossa es llegítima,

essent l'únic veritable remei per a prevenir y curar malalties de l'estómac, fetge, ronyons, mal de pedra, etc. Proporcionen una aigua pura, fresca, carbònica, **dolçosa de gust**.

1 caps de 12 paquets, 1 pta.

Paquets solts, 10 cénts.

Es venen per tot arreu

Fàbrica de productes farmacèutics de **A. SERRA.-REUS**

(1) Vol dir l'Institut d'Estudis Catalans.